

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

Ольга Павлівна Іваницька

*Бібліографічний анований покажчик
до 75-річчя з дня народження*

Вінниця 2021

УДК 016:94(477)

Б 593

Укладачі:

О. П. Літвінов – директор Навчально-практичного інформаційно-комунікаційного центру;

Т. І. Міщан – директор Наукової бібліотеки;

О. М. Чальцева – завідувачка кафедри політології та державного управління.

Відповідальний редактор:

І. В. Хаджинов, проректор з наукової роботи ДонНУ імені Василя Стуса.

Б 593 Іваницька Ольга Павлівна: Бібліографічний анотований покажчик до 75-річчя з дня народження / укладачі *О. П. Літвінов, Т. І. Міщан, О. М. Чальцева*; відп. ред. *І. В. Хаджинов*. Вінниця, 2021. 28 с.

Бібліографічний покажчик присвячено життю та діяльності професорки кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса, докторки історичних наук Іваницької Ольги Павлівни.

Покажчик з нагоди 75-річчя з дня народження *О. П. Іваницької* вміщує нарис про життя та науково-педагогічну діяльність вченої, наукові праці за 1979–2021 роки.

Покажчик розраховано на широке коло читачів.

УДК 016:94(477)

ЗМІСТ

Вступ	5
Довідка про наукову та професійну діяльність О. П. Іваницької	6
Хронологічний покажчик наукових праць, навчальних навчально-методичних посібників	8
Хронологічний покажчик публікацій у наукових фахових періодичних виданнях та збірниках	14
Публікації в електронних ресурсах	18
Статті про О. П. Іваницьку. Інтерв'ю з ювіляркою	20
Підготовка наукових кадрів	27

***Ольга Павлівна
Іваницька***

*докторка історичних наук, професорка катедри політології
та державного управління
Донецького національного університету
імені Василя Стуса*

ВСТУП

«Бібліографічний анотований покажчик» охоплює науково-педагогічну діяльність докторки історичних наук, професорки катедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса Ольги Павлівни Іваницької з 1979 по 2021 рр. і присвячується 75-річчю з дня її народження.

Вона є авторкою 5-ти монографій, 6-ти навчальних посібників, низки методичних видань.

Значна частина наукових видань та праць О. П. Іваницької висвітлює новітню історію Іспанії ХХ століття. Вона є сучасною дослідницею життя і діяльності іспанських політиків та королів.

Покажчик охоплює наукові праці, навчально-методичні посібники, публікації у фахових періодичних виданнях як українською, так і іноземними мовами.

Матеріал систематизовано за розділами: «Хронологічний покажчик наукових праць, навчальних, навчально-методичних посібників», «Хронологічний покажчик публікацій у наукових фахових періодичних виданнях та збірниках», «Публікації в електронних ресурсах». Також у книзі вміщено інтерв'ю з ювіляркою.

Покажчик не претендує на повноту охоплення матеріалу.

Бібліографічне видання розраховане на науково-педагогічних працівників, студентів, усіх, хто цікавиться історією міжнародних відносин, зовнішньою політикою Європи та Америки.

Підбір матеріалу до покажчика закінчено у листопаді 2021 року.

ДОВІДКА

про науково-професійну діяльність докторки історичних наук, професорки катедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса ІВАНИЦЬКОЇ ОЛЬГИ ПАВЛІВНИ

Іваницька Ольга Павлівна народилася 1 січня 1947 р. в с. Острівець Терехівського району Тернопільської області.

У 1973 році з відзнакою закінчила історичний факультет Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича за спеціальністю «Історик» та отримала кваліфікацію «Історик. Викладач».

Увесь трудовий шлях Ольга Павлівна пов'язала з наукою. З 1974 року працювала асистенткою катедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича; з 1982 по 2002 рік – старшим викладачем, доценткою катедри всесвітньої історії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. З 2002 по 2008 рік – доцентка, професорка, завідувачка катедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Київського міжнародного університету. З 2008 року професорка катедри всесвітньої історії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

У Донецькому національному університеті імені Василя Стуса працює з січня 2015 року професоркою катедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, а з 2019 року – професоркою катедри політології та державного управління.

Кандидатську дисертацію «Соціалістичне змагання у промисловості західних областей України (1948–1950 рр.)» захистила у 1981 році.

Докторську дисертацію на тему «Франкістська Іспанія. 1939–1975 роки» захистила у 1997 році і цим започаткувала сучасну вітчизняну історичну іспаністику та наукову школу іспаністики.

З 2016 р. дотепер є членкинею спеціалізованої вченої ради К 11.051.13 із захисту дисертацій з політичних наук спеціальності 23.00.02 при ДонНУ імені Василя Стуса.

О. П. Іваницька входить до складу редколегій низки наукових видань: вісника «Проблеми міжнародних відносин» (КМУ) (2017–2021 рр.), журналу «Політичне життя» (ДонНУ імені Василя Стуса) (2019–2021 рр.), журналу «Історичні і політологічні дослідження» (ДонНУ імені Василя Стуса) (2018–2021 рр.), журналу «Вісник ДонНУ імені Василя Стуса».

Під її керівництвом захищено п'ять кандидатських дисертацій з історичних наук.

За високий професіоналізм, сумлінне виконання службових обов'язків, вагомий внесок у справу навчання і виховання молоді, ініціативу та наполегливість Ольгу Павлівну відзначено Подякою МОН України, подяками та грамотами Стусівського університету.

**ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ, НАВЧАЛЬНИХ
ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ПОСІБНИКІВ**

1996

- 1. Іваницька О. П.** Соціально-економічний розвиток франкістської Іспанії 1939–1975 рр. Вінниця, 1996. 68 с.
- 2. Іваницька О. П.** Франкістська Іспанія. 1939–1975 рр.: історіографія. Вінниця, 1996. 160 с.
- 3. Іваницька О. П.** Політичний розвиток франкістської Іспанії 1939–1975 рр. Вінниця, 1996. 90 с.

1997

- 4. Іваницька О. П.** Франкістська Іспанія. 1939–1975рр.: дис. ... д-ра іст. наук: 07.00.02; 07.00.06. Вінниця, 1997. 384 арк.
- 5. Іваницька О. П.** Франкістська Іспанія. 1939–1975 рр.: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. д-ра іст. наук. 07.00.02, 07.00.06. Київ, 1997. 35 с.

2001

- 6. Іваницька О. П.** Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / ред. Б. В. Хоменко. Київ: Видавничий дім «Комп'ютерпрес», 2001. 356 с.

2003

- 7. Іваницька О. П.** Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вінниця: Фоліант, 2003. 560 с.

У навчальному посібнику на основі широкого конкретно-історичного матеріалу та найновіших здобутків зарубіжної історіографії висвітлюються провідні тенденції та перебіг соціально-економічного, політичного та культурного розвитку країн європейського та американського континентів, з'ясовуються періодизація, особливості становлен-

ня та краху світової соціалістичної системи, типологія, перебіг і результати демократичних революцій кінця 1980-х – початку 1990-х років у східноєвропейському регіоні, аналізується біполярна система повоєнних міжнародних відносин та наслідки її розпаду.

2004

8. Іваницька О. П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вінниця: Фоліант, 2004. 464 с.

2006

9. Іваницька О. П. Альфонсо XIII – король парадоксів: Новітня історія Іспанії в життєписах королів: монографія. Чернівці: Книги–XXI, 2006. 232 с.

Книга є ґрунтовним дослідженням історії Іспанії та династії Бурбонів з часу Реставрації і до мирної, демократичної Квітневої революції 1931 року. Через трагічну й парадоксальну особу короля Альфонсо XIII, дев'ятого іспанського Бурбона, його приватне життя, авторка простежила занепад та кризу конституційно-монархічних інституцій Іспанії, проаналізувала реалії цієї країни часів Другої республіки та з'ясувала передумови громадянської війни 1936–1939 років.

10. Іваницька О. П. Франко – каудильйо Іспанії. Політична біографія: монографія. Чернівці: Книги–XXI, 2006. 432 с.+ 15 л. фотогр.

Політична біографія Франсиско Франко Баамонде – військового й політичного діяча, генералісімуса та глави Іспанської держави упродовж майже сорока років, що стало рекордом у світовій історії минулого століття, перше дослідження у сучасній українській історіографії.

У монографії авторка, спираючись на широке коло оригінальних джерел та принципи сучасного світобачення, дає власну аргументовану відповідь на низку запитань, які дебатуються у зарубіжній історичній науці, зокрема, ким був Франсиско Франко Баамонде: рятівником іспанської нації, її патріотом, фашистським диктатором та великим інквізитором? Життєвий, військовий та політичний шлях іспанського

каудильйо подається на широкому історичному тлі суспільних, політичних та економічних проблем Іспанії ХХ століття.

2011

11. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918–1945 роки): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Слово, 2011. 628 с.

Посібник охоплює період з часу завершення Першої світової війни до закінчення Другої. Особлива увага приділена історії зародження та еволюції систем міжнародних відносин, їхнім характеристикам, структурі та періодизації і, зокрема, становленню, розвитку та руйнації Версальсько-Вашингтонської системи. Використовуючи широке коло джерел і здобутки сучасної вітчизняної та зарубіжної історіографії, у посібнику системно аналізуються та виважено оцінюються події та найважливіші дискусійні проблеми світової політики міжвоєнних років та Другої світової війни. Пропонується деталізований огляд розвитку міжнародних відносин у периферійних підсистемах міжнародних відносин та низка найважливіших документів з історії міжнародних відносин 1918–1945 років.

2012

12. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки). Київ: Слово, 2012. 270 с.

Посібник охоплює період з часу розпаду СРСР, світового соціалістичного табору, руйнації біполярної системи міжнародних відносин до сьогоднішнього дня. Особлива увага приділена аналізу механізмів та особливостям адаптації західноєвропейських та північноамериканських країн до нової геополітичної ситуації. Використовуючи здобутки сучасної вітчизняної та зарубіжної історіографії, у посібнику виважено оцінюються контраверсійні події та найважливіші дискусійні проблеми зовнішньої політики країн зазначених регіонів. Пропонується деталізований огляд становлення, розвитку та реалізації зовнішньополітичних стратегій нових суб'єктів світової політики, якими стали об'єд-

нана Німеччина, Російська Федерація та Україна, встановлення двосторонніх стосунків між ними та іншими західноєвропейськими та північноамериканськими країнами.

2013

13. Іваницька О. П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945): навч. посіб. для студ. ВНЗ / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Київ: Слово, 2013. 619 с.

Навчальний посібник написаний з урахуванням найновіших здобутків вітчизняної та зарубіжної історіографії та об'єктивно висвітлює перебіг історичного поступу країн Європи та Америки між двома світовими війнами. Значне місце відведено розвитку міжнародних відносин у 1918–1945 роках.

2014

14. Іваницька О. П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2013): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 1052 с.

У навчальному посібнику на основі широкого конкретно-історичного матеріалу та найновіших здобутків вітчизняної та зарубіжної історіографії висвітлюються провідні тенденції та перебіг соціально-економічного, політичного та зовнішньополітичного розвитку країн європейського та американського континентів, з'ясовуються періодизація, особливості становлення та краху світової соціалістичної системи, типологія, перебіг і результати демократичних революцій кінця 1980-х – початку 1990-х років у східноєвропейському регіоні, аналізуються історія й біполярна система повоєнних міжнародних відносин, наслідки її розпаду, головні події світової політики XXI століття.

15. Перша та Друга світові війни в історії людства: (до 100-річчя початку Першої і 75-річчя початку Другої світових воєн): монографія / Дипломат. акад. України при МЗС України; наук. ред. С. С. Трояна. Київ: Пріоритети, 2014. 314 с.

2016

16. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (друга половина 1940-х – 1990-і роки): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. 729 с.

Посібник охоплює період з часу завершення Другої світової війни до руйнації біполярної системи міжнародних відносин (1990-і роки). Особлива увага приділена характеристиці, структурі та періодизації «холодної війни», Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин, науковим підходам щодо становлення й особливостей формування сучасної системи світопорядку.

Використовуючи джерела та здобутки сучасної вітчизняної й зарубіжної історіографії, у посібнику аналізуються та виважено оцінюються контраверсійні події та найважливіші дискусійні проблеми міжнародної політики у повоєнний час. Пропонується огляд розвитку міжнародних відносин після Другої світової війни і до початку 1990-х років у периферійних системах міжнародних відносин.

2017

17. Іваницька О. П. Іспанія у ХХ–ХХІ сторіччях: монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. 600 с.

Уперше у вітчизняній іспанистиці у монографічному дослідженні пропонується у системному ключі аналіз процесів, явищ, подій, їхніх особливостей у політичному, соціально-економічному та культурному розвитку Іспанії ХХ–ХХІ сторіч. Одночасно коротко подано історичну ретроспективу минулих століть іспанського суспільства.

Монографія розрахована на викладачів, аспірантів, студентів і всіх тих, хто цікавиться історією зарубіжних країн.

2018

18. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посіб. для студентів ВНЗ / відп. ред. О. П. Іваницька. Вінниця: Твори, 2018. 444 с.

Уперше у вітчизняній міжнародно-політичній науці узагальнено та систематизовано теоретико-методологічні підходи до аналізу регіо-

нальних аспектів сучасних міжнародних відносин, з'ясовано проблематику провідних акторів сучасного макрорегіонального простору та проаналізовано регіональні підсистеми міжнародних відносин.

2019

19. Іваницька О. П. Хуан Карлос I: шлях до корони: новітня історія Іспанії у життєписах королів: монографія. Вінниця: Твори, 2019. 360 с.

Наукова праця присвячена дослідженню різних аспектів життя й діяльності Хуана Карлоса I – короля Іспанії, на долю якого випало багато життєвих випробувань і який у 2014 р. зрікся престолу на користь свого сина, принца Філіпа VI.

Навчально-методичні матеріали

1997

20. Іваницька О. П. Теоретичні проблеми тоталітаризму та авторитаризму у світлі історичних досліджень: матеріали до спецкурсу «Франкістська Іспанія. 1939–1975 рр.». Вінниця, 1997. 36 с.

21. Іваницька О. П. Типологія франкізму в історичних дослідженнях: матеріали до спецкурсу «Франкістська Іспанія. 1939–1975 рр.». Вінниця, 1997. 91 с.

**ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПУБЛІКАЦІЙ
У НАУКОВИХ ФАХОВИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАННЯХ
ТА ЗБІРНИКАХ**

1979

22. Іваницька О. П. Розвиток соціалістичного змагання в промисловості (1946–1958 рр.). *Український історичний журнал*. 1979. Вип. 12. С. 72–81.

1986

23. Іваницька О. П. Дослідження про народний добробут. *Витрук Л. Д. Улучшение социально-бытовых условий жизни трудящихся УССР (60–80-е годы)*. Київ: Наук. думка, 1986. 183 с.

1987

24. Іваницька О. П. Дослідження про народний добробут. *Український історичний журнал*. 1987. № 8. С. 148–149.

1999

25. Іваницька О. П. Франсиско Франко – фундатор авторитарного режиму в Іспанії (1936–1975 рр.). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія: збірник наукових праць*. 1999. Вип. 1. С. 159–163.

2004

26. Іваницька О. П. Типологія та особливості диктатури генерала М. Прімо де Рівери в Іспанії (1923–1930 роки) в контексті європейських тоталітарно-авторитарних політичних систем. *Вісник Київського міжнародного університету*. 2004. Т. 3. С. 30–35.

У статті вивчаються позитивні і негативні наслідки Першої світової війни для іспанської спільноти, аналізуються на прикладі новітньої історії Іспанії передумови, системотвірні критерії, особливості й реалізація внутрішньої і зовнішньої політики авторитарного режиму гене-

рала М. Прімо де Рівери, проведено компаративний типологічний аналіз специфіки і відмінностей іспанської та італійської моделей авторитарно-тоталітарних політичних систем.

2005

27. Іваницька О. П. Пізній франкізм: особливості та наслідки трансформації. *Вісник Київського міжнародного університету*. 2005. Т. 4. С. 89–98.

2008

28. Іваницька О. П. Аграрна політика франкістського режиму в Іспанії у 1939–1975 роках: історіографія. *Волинські історичні записки*. 2008. Т. 1. С. 170–178.

2013

29. Іваницька О. П. Події 11 вересня 2001 року та заходи зі зміцнення національної безпеки США у контексті мемуарів Джорджа Вокера Буша-Молодшого «ключові рішення». *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія Історія: збірник наукових праць / за заг. ред. проф. П. С. Григорчука*. Вінниця, 2013. Вип. 21. С. 282–287.

2015

30. Іваницька О. П. Франкізм в системі іспанського демократичного транзиту: сучасні інтерпретації, досвід та уроки для України. *Модернізація соціогуманітарного простору: історичний досвід, виклики та перспективи = Modernizing the social-humanities space: historical experience, challenges and perspectives: Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю (14–15 травня 2015 р.; Житомир–Вінниця)*. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. С. 22–24.

2016

31. Іваницька О. П. Пріоритети зовнішньополітичної діяльності соціалістичного уряду ХЛ Родрігеса Сапатеро у 2004–2011 роках: європейський вектор. *Політичне життя*. 2016. № 3. С. 106–114.

2017

32. Іваницька О. П. Ідеологія та суспільно-політичні доктрини франкістського режиму в Іспанії 1939–1975 років: сучасні підходи. *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2015–2016 рр.* (15–18 травня 2017 р.; м. Вінниця). Т. 1. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. С. 120–123.

2018

33. Гловацька С. І., Іваницька О. П. Публічна дипломатія як фактор поглиблення відносин між державами на сучасному етапі (на прикладі України). *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2018. Т. 1. Вип. 10. С. 13–17.

34. Григор'єва О. О., Іваницька О. П. Зарубіжна пресова інформація про причини та початок російсько-української війни 2014–2018 рр.: компаративний аналіз. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2018. Т. 1. Вип. 10. С. 24–27.

35. Іщук М. О., Іваницька О. П. Розвиток американо-китайських відносин за президенства Дж. Буша-молодшого. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2018. Т. 1. Вип. 10. С. 45–48.

36. Сторожук Р. І., Іваницька О. П. Вихід Великобританії з ЄС (за матеріалами щотижневика «Дзеркало тижня»). *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2018. Т. 1. Вип. 10. С. 72–75.

2019

37. Іваницька О. П. Ідеологія та суспільно-політичні доктрини державного урядування у франкістській Іспанії. *Політичне життя*. 2019. № 4. С. 71–81.

2020

38. Ivanytska O. P. Features and models of spanish and polish democratic transits: modern interpretations, experience and lessons for Ukraine. *European Journal of Transformation Studies*, 2020, vol. 8, no. 2. URL: <https://www.journal-transformation.org/>

2021

39. Іваницька О. П. Інститут монархії як гарант демократичного транзиту в Іспанії. *Політичне життя*. 2021. № 2. С. 16–25.

40. Іваницька О. П., Гринюк Р. Ф. Сучасний підручник з правої політології. *Політичне життя*. 2021. № 2. С. 141–142.

41. Іваницька О. П. Балкани як геополітичний феномен: конфліктогенний вимір. *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2019–2020 рр.* (квітень–травень 2021 р.; м. Вінниця). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. С. 266–268.

ПУБЛІКАЦІЇ В ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСАХ

1999

42. Іваницька О. П. Франсиско Франко – фундатор авторитарного режиму в Іспанії (1936–1975 рр.). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія.* 1999. Вип. 1. С. 159–163. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_ist_1999_1_35

43. Іваницька О. П. Тоталітаризм: історіографічний аспект. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія.* 2001. Вип. 3. С. 202–206. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_ist_2001_3_47

44. Іваницька О. П. Події 11 вересня 2001 р. та заходи зі зміцнення національної безпеки США у контексті мемуарів Джорджа Вокера Буша-молодшого «Ключові рішення». *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія.* 2013. Вип. 21. С. 282–287. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_ist_2013_21_67

2016

45. Іваницька О. П., Бойко Н. І. История внешней политики Испании. *Історичні і політологічні дослідження.* 2016. № 1. С. 181–186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Iipd_2016_1_19

46. Іваницька О. П., Пунько В. М. Самая влиятельная женщина. «Железная леди» Маргарет Тэтчер. *Історичні і політологічні дослідження.* 2016. № 1. С. 186–192. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Iipd_2016_1_20

2019

47. Іваницька О. П. Ідеологія та суспільно-політичні доктрини державного урядування у франкістській Іспанії: сучасні підходи. *Політичне життя.* 2019. № 4. С. 71–81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2019_4_13

48. Іваницька О. П. Альфонсо XII Миротворець. *Велика українська енциклопедія*. URL: https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BB%D1%8C%D1%84%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BE_XII_%D0%9C%D0%B8%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%86%D1%8C

49. Іваницька О. П. Альфонсо XIII. *Велика українська енциклопедія*. URL: https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BB%D1%8C%D1%84%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BE_XIII

СТАТТІ ПРО О. П. ІВАНИЦЬКУ, ІНТЕРВ'Ю З ЮВІЛЯРКОЮ

50. Ольга Павлівна Іваницька. URL: <http://www.avtura.com.ua/writer/133/books/>

51. Хмель А. О. Стан та перспективи розвитку іспаністики в незалежній Україні. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Khmel_Anastasiiia/Stan_ta_perspektyvy_rozvytku_iskanistyky_v_nezalezhnii_Ukraini.pdf?PHPSESSID=q5k00g08df33i3e4i9um1v32u7.

У статті висвітлюються, аналізуються та систематизуються наукові здобутки українських істориків, сферою наукових інтересів яких є історія Іспанії. Автор акцентує увагу на тому, що осередками становлення іспаністики історичного напрямку в Україні були вузи у Донецьку і Вінниці на чолі з Ольгою Павлівною Іваницькою та Юрієм Григоровичем Беловоловим.

52. Хоменко Б. В. Іваницька Ольга Павлівна. *Енциклопедія Сучасної України* / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=14175

53. Іваницька О. П. Від Теребовлі до Монклоа: інтерв'ю з доктором історичних наук, професором кафедри політології та державного управління факультету інформаційних і прикладних технологій ДонНУ імені Василя Стуса Ольгою Павлівною Іваницькою. *Університетські вісті*. 2021. № 9. URL: <https://news.donnu.edu.ua/2021/06/09/vid-terebovli-do-monkloa/>

Про студентство поза часом, книгу як суспільну цінність, науку як шлях по життю, авторитаризм Франко та українську демократію, червоні лінії пропаганди, що навпіл розділяють родини, та Стусівський, що єднає Схід і Захід України.

ВІД ТЕРЕБОВЛІ ДО МОНКЛОА

Про студентство поза часом, книгу як суспільну цінність, науку як шлях по життю, авторитаризм Франко та українську демократію, червоні лінії пропаганди, що навпіл розділяють родини, та Стусівський, що єднає Схід і Захід України. Про все це, і не лише, в інтерв'ю з докторкою історичних наук, професоркою катедри політології та державного управління факультету інформаційних і прикладних технологій ДонНУ імені Василя Стуса Ольгою Павлівною Іваницькою.

– Ольго Павлівно, Ваше життя нерозривно зв'язане зі студентством. Студенти у час Вашого навчання і студенти сьогодні, чим вони різняться? Це тяглість поколінь або прірва між ними?

– Мені пощастило бути студенткою самій і працювати все життя зі студентами. Правду кажучи, студентство як таке не змінюється. Вони завжди допитливі, розумні, веселі, креативні, але час, звичайно, накладає свій відбиток, і студентство сьогодні більш вільне, ніж у мій час. Вони вільно говорять, мислять, читають все, що їм цікаво, без обмежень. Ми жили в авторитарній державі і про щось справжнє могли говорити лише з тими, кому довіряли. І студентство, і викладачі змушені були камуфлювати свої думки, нам прищеплювали поклоніння, у різних його проявах, і в науковому також. Поклоніння

авторитетам, але не правді. Сьогодні ж студент вступає в герць із професором, навіть не маючи для цього підстав, інколи це може драгувати, але така свобода думки сама по собі не може не викликати захоплення. І це змушує говорити зі студентом, пояснювати, доводити фактами, переконувати, інколи і ставити на місце, і то є добре, адже сама наявність такої студентської свободи більш значуща, ніж її відсутність.

– Наскільки складний шлях від студентської лави до докторського наукового ступеня та звання професора? Якими були головні етапи Вашого становлення?

– Я завжди хотіла навчатись. Я виросла в дуже простій, навіть бідній родині. Мати виховувала нас одна. Це було село Терехівля у Тернопільській області. Я дуже любила читати. Навіть під партою на уроках читала «Грозу» Анатолія Шияна. Сьогодні студенти мають необмежений доступ до інформації, але разом із цим втрачається значимість книги як такої – і це прикро. Для мене цінність книги завжди була безмежною і залишається такою і досі.

Вчитись я хотіла завжди. У Чернівецький університет вступила з третього разу. Про науку я тоді ще не думала. Мала плани повернутися до села, вчителювати, стати «народним вчителем», але, коли не стало мами, повертатися сенс пропав. Я пішла працювати в обласний краєзнавчий музей, що також, до речі, було непросто. На роботу в місті не брали, адже прописки не було і не прописували, адже не було роботи в місті. Таке замкнуте коло було в радянські часи. На щастя, музеєм керував мій земляк із Тернопільщини. Він дав мені довідку, що вже працюю – і так я залишилася в місті. А через неповний рік мені запропонували роботу на інститутській кафедрі. Зателефонував доктор наук Микола Миколайович Кравець і каже: «Завтра у Вас лекція на філологічному факультеті про реформи Петра І». Так я і потрапила в інститут.

Серед головних етапів перший, мабуть, коли я почала працювати в інституті, і то була добра школа гарту. Потім потрібно було захищатися, і мене відправили на рік із оплатою без відриву від праці в Інститут історії. Тоді керівником був відомий науковець, політик

Юрій Юрійович Кондуфор. Свою дисертацію я писала про соціалістичні змагання, але так тоді було потрібно, без цього рухатися далі не було можливості. А потім у мене виникла любов до Іспанії. Навіть не знаю чому, чи то я начиталася Хемінгуея, зокрема «По кому б'є дзвін», не знаю, але в мене була така окрема папка, куди я почала збирати матеріали про Франко, хоч і розуміла, піднімати цю тему на рівні наукової праці мені просто не дадуть, і з Франко я ніколи докторську не захищу. Але час іде, все змінюється, а любов до Іспанії залишається.

– Ви заснували сучасну вітчизняну наукову школу української іспаністики. Чим може бути історія Іспанії повчальною для сучасної України?

– Франко для мене і досі дуже суперечлива особистість, але однозначно – це людина, яка безмежно любила Іспанію, великий патріот, я би навіть сказала націоналіст. Для нього єдність Іспанії була понад усе. Так, після того як країна пережила громадянську війну, був встановлений авторитарний режим, і Франко зробив вибір на користь конституційної монархії. Звернувся до Бурбонів, привіз юного Хуана Карлоса, майбутнього короля, який вчився, зростав в Іспанії, і саме монархія стала тим ланцюжком єдності між різними політичними силами після смерті Франко.

Історія Іспанії може бути показовою і для України, але децю в іншому контексті. Після смерті Франко в країні постало питання переходу від авторитарного режиму до демократичного, парламентського, нехай і монархічного, але конституційного устрою. І от коли постало питання політичної реформи, транзиту від авторитаризму до демократії, всі партії, навіть соціалісти і комуністи, які були в підпіллі, підписали «Пакт Монклоа» (Ред.: *Pactos de la Moncloa*, за назвою резиденції уряду Іспанії в Мадриді). Вони відкинули вузькопартійні інтереси, позначили «червоні лінії», які переступати не можна, і зосредилися на загальнонаціональних питаннях. І всього за п'ять років у 1982 році в Іспанії на загальнонаціональних парламентських виборах перемагають соціалісти. Так швидко в Іспанії завершується період демократичного транзиту. Це взагалі важко було собі уявити, адже принаймні про комуністів під час підписання «Договору Монклоа» говорили, що вони підписали собі смертний вирок.

Тепер, для порівняння, Незалежності України 30 років, і цей період переходу в нас все ще триває. Загальнонаціональна єдність все ще доволі хитка, належного рівня добробуту українського народу так і немає, і це в найбагатшій ресурсами країні Європи. Натомість Франко, як лідер нації, ще за життя заклав підвалини для демократичного переходу Іспанії, країна швидко набрала високі темпи економічного розвитку і сьогодні входить до ТОП-10 провідних країн світу. А ми? Ми виявилися неготовими до Незалежності, яка у 90-х впала на нас з неба, як манна. Ми, словами Самуеля Гантінгтона, «...так і залишилися розділеною нацією». Іспанія теж різна за населенням, але вона спромоглася стати єдиною. У нас також є ця потреба, запит суспільства на це є, люди хочуть мудрого, справедливого керівництва державою, але поки маємо те, що маємо.

– Але авторитарний режим, все ж таки важко назвати найкращою формою правління?

– Але й однозначним злом його не можна назвати. Я переконалася у цьому на прикладі Іспанії. Так, доволі довго, 40 років франкізм виводив прямополярне іспанське суспільство зі стану громадянської війни і готував країну до сучасного демократичного етапу, але всі європейські країни важко здобували незалежність, а нам Бог її подарував. Не подарував лише загальнонаціонального лідера, який на нашому шляху нехай і встановив би м'який авторитарний режим на певний період, який би міг консолідувати націю, дати єдину стратегію національного розвитку. Але більшою мірою це залежить все ж таки від нас самих, нам обирати, наскільки це потрібно. І як би там не було, Україна, вважаю, іде правильним шляхом свого демократичного розвитку і буде великою європейською державою. Шлях у нас непрямий, інколи крок вперед, два – назад, але в цьому є своя, наша історична логіка.

– Сьогодні багато говорять про цивілізаційний вибір. Ми дійсно європейська нація, і маємо відстоювати саме таку свою історичну спадщину, чи це більше розмови у галузі публічної політики в обгорті патріотичної пропаганди?

– Витоки нашої історії – це витoki європейської нації, не азійської. Для мене це очевидно, і саме в Європі, переконана, – наш прихисток.

Історія, на жаль, наповнена міфами, і міфами небезпечними, на кшталт «братніх народів», у залежності у яких ми були довгий час. Вони не оминули і моєї родини. Під час Другої світової війни моя сестра була на боці УПА, а брата забрали до лав Червоної армії. Потім майже все життя їхні зустрічі були дуже напруженими, лишедесь у 80-х роках вони децю дійшли певного примирення та порозуміння. Такий розділ був повсюдним не лише в нас на Західній Україні, а й по всій країні нас намагалися штучно розділити.

Росія з давних-давен формується за імперським принципом, і сьогодні нічого не змінилось. Імперська ментальність і досі не дає їм жити. Кремль не хоче повної незалежності для України, і не лише. Задайте Придністров'я, Абхазію, Крим, Донбас – вогнища війни і зомбування пропагандою. Росія всіма способами намагається повернути контроль над пострадянським простором.

Ми – географічний центр Європи, найбагатший за природними ресурсами, але ми – і ласий шматок у геополітичному сенсі для, так би мовити, «сусідів». Важко сказати, чого більше в розташуванні України на мапі, плюсів чи мінусів. Думаю, плюсів. Мінус лише у тому, що все це не вистачає мудрого керівництва країною, яке скористалося б усіма плюсами на користь нації, єдиного українського народу.

– Приклад ДонНУ імені Василя Стуса, переміщеного ЗВО – яскравий взірєць патріотизму Сходу України. Ви уродженка Заходу. Такий, я би сказав, приклад жертвовного патріотизму донецьких особисто для Вас став несподіванкою, здивуванням або ні?

– Приклад колективу ДонНУ імені Василя Стуса, для мене, уродженки Заходу України, – це суміш почуттів, серед яких превалує захоплення. Я думала про себе, чи могла би я здійснити такий самий вчинок? Я не знаю. Повністю зрозуміти це, можливо тільки будучи в тих обставинах, у тому місці, у той час, разом із ними. Але цей вчинок не може не захоплювати.

Донеччани взагалі особливі люди: дуже пасіонарні, відкриті, прямі у стосунках. Вони відрізняються від уродженців Заходу України. Між викладачами та студентами панує певна рівність спілкування, паритетність стосунків, звичайно, у поєднанні з повагою. Присутня дис-

кусія, сперечання, відсутні загравання, якщо щось не так, говорять в обличчя. Повторює, студенти і викладачі – вихідці з Донеччини, справжні пасіонарії. У них є чому повчитись. І всі ми маємо єднатись. У кожного з нас, незалежно від регіону, народження, у серці Україна!

– Тепер ДонНУ імені Василя Стуса частина і Вашого життя. Ваш Стусівський університет, який він? Чим він став для Вас?

– Мені імponує активність Стусівського університету. У нас дуже серйозні наукові школи на кафедрі політології та державного управління, зокрема школи докторів політичних наук, професорів Тетяни Нагорняк, Миколи Польового. У наш складний час вони не складають руки, рухають наукові школи Донецького національного університету імені Василя Стуса вперед. Університет розвивається, бачить свої перспективи тут, на Подільській землі, але сьогодні важливо, аби і держава звернула більше уваги до проблем переміщених ЗВО, і передусім людей.

Однак на майбутнє української науки в цілому я дивлюся все ж таки з хвилюванням. Адже навіть фундаментальні науки все ще фінансуються за залишковим принципом. Держава врешті має зрозуміти, що без освіти і науки, як наріжних каменів розвитку, ні суспільного, ні економічного прориву не буде.

Хочу побажати Стусівському гарних студентів, які б чітко розуміли, чого вони йдуть до ЗВО. Радості від студентів, які не дадуть нам спокійно спочивати на лаврах, здоров'я, наснаги до праці, поменше матеріальних турбот і більше радості від життя!

Спілкувався Олексій Літвінов

ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ

№ з/п	ПІБ	Назва дисертаційної роботи	Рік захисту
1	Коннова Майя Вікторівна	Громадянська війна в Іспанії (1936–1939 роки): історіографія	2004
2	Годлевська Валентина Юріївна	Перехід від авторитаризму до демократичного суспільства в Іспанії (1960–1982 роки)	2006
3	Павлишена Юлія Володимирівна	Внутрішня політика франкістського режиму в Іспанії (1939–1976 рр.)	2007
4	Постемська Ілона Анатоліївна	Політика безпеки і оборони об'єднаної Німеччини. 1990–1998 роки	2010
5	Скопова Олена Іванівна	Криза конституційно-монархічного ладу в Іспанії (1918–1930 рр.)	2015

Довідкове видання

Ольга Павлівна Іваницька

*Бібліографічний анований покажчик
до 75-річчя з дня народження*

Редактор І. М. Колесникова
Технічний редактор О. К. Гомон

Підписано до друку 14.12.2021 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Умовн. друк. арк. 1,63
Тираж 100 прим. Зам. № 7962/1.

Донецький національний університет імені Василя Стуса
21021, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру
серія ДК № 5945 від 15.01.2018 р.

Віддруковано з оригіналів замовника.

Виготовлювач ТОВ «ТВОРИ».
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 6188 від 18.05.2018 р.
21034, м. Вінниця, вул. Немирівське шосе, 62а.
Тел.: 0 (800) 33-00-90, (096) 97-30-934, (093) 89-13-852, (098) 46-98-043.
e-mail: info@tvoru.com.ua
<http://www.tvoru.com.ua>